

podkom. Mariusz Seidel

Zakład Prawa i Kryminalistyki
Szkoly Policji w Pile

Praktyczne zabezpieczenie techniczno-kryminalistyczne obiektów zabytkowych

Chronić pamięć o przeszłości i na jej podstawie kształtować przyszłość, żyjąc w teraźniejszości to zadanie każdego państwa. Zachować dla przyszłych pokoleń wartości, znaki, symbole minionych czasów. Jako spadkobiercy historii Polski mamy prawo do pełnej i rzetelnej wiedzy na temat jej przodków, zdarzeń i przedmiotów, które były materialnym śladem tworzenia się historii Polski i do państwa polskiego należą.

Praca w Policji wiąże się z wieloma wyzwaniami na różnym poziomie i różnej natury formalnoprawnej, prewencyjnej, administracyjnej, logistycznej, procesowej czy techniczno-kryminalistycznej. W każdej z tych dziedzin potrzebne jest kształtowanie oraz pogłębianie wiedzy i udoskonalanie umiejętności praktycznych, które dają gwarancję wykonywania czynności na jak najwyższym poziomie. Poziom ten stale trzeba podnosić.

W celu wypracowania właściwego postępowania z zabezpieczonym obiektem, w artykule podjęto temat z zakresu techniki kryminalistycznej dotyczącej fizycznego zabezpieczenia zabytku oraz warunków przechowywania i transportu. Praktyka zawodowa i dobre praktyki zawarte w opracowaniach muzealników oraz szerokie konsultacje pozwoliły dobrać odpowiednie metody przechowywania i ochrony w zależności od potrzeb i wymagań technologicznych oraz kondycyjnych zabezpieczonych eksponatów. Prowadzący postępowania zdają sobie sprawę, że kolekcje muzealne, archiwalia czy kolekcje prywatne różnią się, ale posiadają również wiele wspólnych cech, o których wiedza pozwala na wymianę doświadczeń w tym zakresie. Taką cechą charakterystyczną wielu kolekcji są obiekty wykonane w mieszanych technikach, niemniej, znaczącą część wielu kolekcji stanowią jednak obiekty na podłożu papierowym lub przechowywane w papierowych opakowaniach, ewentualnie posiadające elementy wykonane z papieru, dlatego w tym artykule opis

rekomendowanych praktyk w stosunku do tego tworzywa został opisany szeroko. W węższym zakresie, przede wszystkim w kontekście opieki prewencyjnej i rekomendacji, poruszono problematykę przechowywania fotografii. Jak wspomniano wyżej, często gromadzone kolekcje są niejednorodne technologicznie i wymagają umiejętności pogodzenia wielu zaleceń. Wielodyscyplinarna zawartość zbioru obiektów podlegającego zabezpieczeniu wymaga przyjrzenia się obiektom zróżnicowanym tematycznie, technologicznie i wymiarowo przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na spójność zasad przechowywania i ochrony zbiorów zabytkowych papierowych. Praktyczne rekomendacje zakończymy tematem transportu i ruchu zbiorów.

Pod pojęciem „obiekty zabytkowe papierowe” funkcjonuje wiele rodzajów obiektów - od bardzo osobistych archiwaliów, takich jak: dokumenty, dzienniki, listy, fotografie, po artefakty służące wielu pokoleniom odbiorców: dzieła sztuki, mapy lub książki.¹

Tabela 1. Podział zabytków o strukturze papieru.

książki	dzieła artystyczne	kartografia	fotografia	archiwalia
zwój	grafika	mapy	negatyw monochromatyczny, kolorowy	pamiątki
kodeks	malarstwo na papierze	atlasy	pozytyw monochromatyczny, kolorowy	listy, znaczki
rękopisy	akwarele	plany		dokumenty
legitymacje	pastele	szkice		gazety
zaświadczenia	oleje	rysunki sytuacyjne		korrespondencja
akty religijne				protokoły

Źródło: Opracowanie własne autora.

Troska o zapewnienie im profesjonalnej opieki przez poprawne zabezpieczenie w procesie, ostrożne użytkowanie, przechowywanie, transportowanie, a w następstwie możliwość późniejszego udostępniania jest niezmiernie ważne. Wpływ na stan zachowania zbiorów mają zarówno czynniki wewnętrzne (jakość zastosowanych materiałów podczas produkcji), jak i warunki, w jakich zbiory były dotychczas przechowywane, i dodatkowo częstotliwość użytkowania od momentu powstania obiektu. Przypomnieć należy, że papier zbudowany jest z włókien o strukturze przestrzennej, posiada rozbudowaną morfologię, w związku z tym jest bardzo wrażliwy na różnego rodzaju wpływy. Jego trwałość zależy od stopnia odporności materiałów na procesy starzenia się, co ma bezpośrednie przełożenie na

¹Praktyczne rekomendacje i dobre praktyki w zakresie ochrony zabytków w instytucjach kultury. Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin”, wyd. Warszawa 2021, s. 7-10.

stan zachowania obiektu po upływie czasu. Poza wpływem wynikającym z samego użytkowania, obiekty papierowe są silnie narażone na działanie czynników atmosferycznych, które mogą osłabiać ich kondycję i wytrzymałość. Szczególnie podatne na degradację są wyroby papiernicze powstałe w XIX i XX wieku, kiedy to zmiany technologiczne doprowadziły do znacznego obniżenia jakości materiału. W odróżnieniu od ręcznie czerpanych papierów starszego pochodzenia, nowoczesne papiery wytwarzane przemysłowo tracą zdolność do długotrwałego zachowywania pierwotnych właściwości. Degradacja celulozy postępuje w nich szybciej, co prowadzi do stopniowego osłabienia struktury i zwiększenia podatności na uszkodzenia. Przy ocenie stanu zachowania obiektów papierowych warto rozróżnić czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na stopień ich zniszczenia. Czynniki wewnętrzne związane są z procesem produkcji i zastosowaną technologią. Biorąc pod uwagę zmiany w wytwarzaniu papieru, jakie zaszły w XIX wieku, można zakładać, że obiekty z tego okresu były produkowane z gorszych surowców i są bardziej podatne na hydrolizę kwasową. Jednocześnie należy pamiętać, że nie wszystkie papiery z tego okresu są jednakowej jakości – na początku XIX wieku zaczęto stosować wypełniacze o odczynie zasadowym, co mogło częściowo poprawić stabilność niektórych wyrobów. Drugą grupę stanowią czynniki zewnętrzne, czyli takie, które nie są związane z technologią wytwarzania, ale mają ogromny wpływ na tempo degradacji papieru. Do najważniejszych należą:

- **miejsce przechowywania,**
- **warunki klimatyczne** – temperatura oraz wilgotność względna,
- **oddziaływanie światła**, szczególnie promieniowania UV,
- **jakość powietrza** i obecność zanieczyszczeń,
- **czynniki biologiczne**, takie jak grzyby, bakterie i owady,
- **materiały sąsiadujące** – m.in. atramenty, metale, niektóre pigmenty,
- **sposób oraz częstotliwość użytkowania** obiektu,
- **dotychczasowe zabiegi konserwatorskie** oraz wcześniejsze naprawy.

Każdy z tych elementów może znacząco przyspieszać proces starzenia papieru, a ich skumulowane działanie często decyduje o ogólnym stanie zachowania zabytku.

W trakcie procesu zabezpieczenia materiału dowodowego w postaci zabytku należy szczegółowo opisać miejsce, w jakim przechowywano obiekt, wykonać dokumentację fotograficzną obrazując stan zastany. Sposób przechowywania obiektu może mieć bezpośredni wpływ na kwalifikację prawną. Organ procesowy prowadzący czynności na miejscu zdarzenia jest zobowiązany do kompleksowej ochrony takiego obiektu i postępowania z nim ze szczególną ostrożnością. W pomieszczeniach służbowych policjanci nie mają możliwości zapewnienia optymalnych warunków przechowywania obiektów zabytkowych. Jednak wskazane poniżej warunki do przechowywania właściwego obiektu mają na celu ugruntowanie większej świadomości u prowadzących postępowanie.

Podczas przechowywania zabytkowych obiektów papierowych, kluczowe znaczenie mają warunki klimatyczne, przede wszystkim temperatura i wilgotność powietrza. To właśnie one w największym stopniu wpływają na zachowanie właściwości mechanicznych i estetycznych papieru. Zbyt wysoka temperatura i wysoka wilgotność prowadzą do szybszej degradacji materiału, a częste i gwałtowne wahania tych parametrów tylko przyspieszają proces

niszczenia. Papier, ze względu na swoją włóknistą budowę, reaguje na zmiany wilgotności: przy jej wzroście włókna pochłaniają wodę i rozszerzają się, natomiast przy spadku - kurczą się. Cykl takich naprężeń może powodować deformacje, na przykład charakterystyczne sfalowanie kart. W książkach wahania wilgotności oddziałują na cały system szycia, zwięzy oraz oprawę. Nadmierne „puchnięcie” bloku może osłabiać nici i prowadzić do trwałych uszkodzeń. Z kolei obiekty wyposażone w warstwę malarską są narażone na jej spękania i odspojenia. Niezależnie od typu obiektu, podwyższona wilgotność zawsze tworzy dogodne środowisko dla rozwoju mikroorganizmów, a ich działalność bywa trudna do odwrócenia. Dodatkowe zagrożenie stanowią pyły i zanieczyszczenia, które często przenoszą zarodniki grzybów. Istotną rolę ochronną spełniają odpowiednie opakowania, które w przypadku papieru powinny być wykonane z materiałów obojętnych chemicznie. Za optymalne warunki przechowywania przyjmuje się temperaturę 16-21°C oraz wilgotność względną na poziomie 45-55%. Utrzymanie takich parametrów, zwłaszcza w magazynach bez klimatyzacji, bywa trudne, dlatego przynajmniej należy ograniczać tempo zmian klimatu. Nawet jeśli nie można zapewnić warunków idealnych, kluczowe jest unikanie powtarzających się gwałtownych wahań temperatury i wilgotności. Na stan obiektów wpływa także skład powietrza. Zanieczyszczenia, takie jak dwutlenek siarki (SO_2) czy dwutlenek azotu (NO_2), przyspieszają proces starzenia papieru. Są szczególnie groźne w obszarach miejskich, gdzie obecny jest ruch samochodów i działalność przemysłowa. Dwutlenek siarki, w połączeniu z naturalną wilgocią obecną w papierze, tworzy kwas siarkowy(IV), który prowadzi do jego zakwaszenia i osłabienia struktury. Równie istotnym czynnikiem niszczącym jest światło. Każda jego ilość jest potencjalnie szkodliwa, ponieważ promieniowanie ultrafioletowe degraduje celulozę. Papiery wykonane z tańszych surowców, zawierające ligninę, ciemnieją pod wpływem światła szczególnie szybko. Niektóre składniki atramentów i pigmentów również mogą przyczyniać się do przyspieszonego żółknięcia papieru. Dlatego po zakończeniu ekspozycji obiekty papierowe powinny być przechowywane w ciemności, najlepiej w pudłach, obwolutach lub teczkach. Podczas wystawiania zabytków kluczowe jest stosowanie odpowiedniego, kontrolowanego oświetlenia oraz bezwzględny zakaz używania lamp błyskowych. Jest to szczególnie ważne dla funkcjonariuszy zajmujących się techniką kryminalistyczną, którzy często dokumentują obiekty fotograficznie. Silny impuls świetlny z lampy błyskowej może uruchomić procesy fotokatalityczne w strukturze papieru, prowadząc do trwałych zmian chemicznych. Co istotne, degradacja zainicjowana takim impulsem może trwać jeszcze długo po tym, jak obiekt trafi z powrotem do ciemnego pomieszczenia.

Kolejnym ważnym zagrożeniem dla papierowych obiektów jest działanie drobnoustrojów. To właśnie ochrona przed nimi stanowi jeden z kluczowych elementów konserwacji profilaktycznej. Zarodniki grzybów - często niewidoczne gołym okiem w sprzyjających warunkach potrafią bardzo szybko zainfekować nie tylko pojedynczy obiekt, ale nawet całą kolekcję. W skrajnych przypadkach konieczna bywa dezynfekcja zbiorów, wyposażenia oraz pomieszczeń, w których materiały są przechowywane. Grzyby pleśniowe najlepiej rozwijają się przy podwyższonej wilgotności i temperaturze. Dodatkowo składniki papieru, takie jak kleje czy inne substancje organiczne, stanowią dla nich doskonałą pożywkę - zarówno na powierzchni, jak i w głębszych warstwach materiału. Nawet po przywróceniu odpowiednich warunków mikroorganizmy mogą przetrwać w formie uśpionej przez wiele lat, czekając na ponowną okazję do rozwoju. Dlatego tak ważne jest regularne odkurzanie obiektów

oraz mebli, na których są przechowywane, a także zapewnianie indywidualnych opakowań ochronnych dopasowanych do rozmiaru obiektu. Podczas przenoszenia obiektów papierowych zawsze należy używać rękawiczek ochronnych oraz zapewnić im sztywne podłoże. Szczególnie ryzykowne jest podnoszenie dużych, pojedynczych arkuszy - map, planów czy rysunków - bez dodatkowego wsparcia, ponieważ mogą się załamać lub rozerwać pod własnym ciężarem. Wszystkie nieoprawione prace przed transportem powinny być umieszczone w teczkach, które je unieruchomią. Obiekty oprawione w passe-partout powinny dodatkowo mieć przekładkę z bezkwasowej bibuły między oknem a obiektem, aby zminimalizować ryzyko ścierania i zarysowań. Książki również wymagają właściwego zabezpieczenia - najlepiej w obwolutach lub pudłach wykonanych z materiałów chemicznie obojętnych. Sam transport obiektów powinien odbywać się na stołach jezdnych lub specjalnych wózkach, a przenoszenie ich w rękach powinno być ograniczone do absolutnego minimum. W przypadku obiektów wielkoformatowych, ciężkich lub o nieregularnych kształtach niezbędna jest pomoc kilku osób, aby zminimalizować ryzyko przypadkowego uszkodzenia.

Podsumowując, aby właściwie zabezpieczać i przechowywać papierowe obiekty zabytkowe, organ procesowy musi przede wszystkim wiedzieć, z jakim rodzajem materiału ma do czynienia i na jakim podłożu został on wykonany. To kluczowe, ponieważ największy wpływ na stopniową utratę wytrzymałości i walorów estetycznych papieru mają substancje o charakterze kwaśnym. Nawet bardzo słabe kwasy, działające powoli i często niemal niezauważalnie, odpowiadają za zdecydowaną większość uszkodzeń spotykanych w zbiorach. Aby ograniczyć te procesy degradacyjne, konieczne jest utrzymanie odpowiedniego klimatu przechowywania. Za optymalne uznaje się warunki w przedziale 16-21°C oraz wilgotność względną na poziomie 45-55%. Tak ustabilizowane środowisko znacząco spowalnia starzenie się papieru i pozwala dłużej zachować jego właściwości mechaniczne oraz wygląd.

W pracy z cennymi obiektami – zwłaszcza archiwaliami, książkami i materiałami fotograficznymi – istnieje wiele pozornie drobnych działań, które mogą prowadzić do ich uszkodzenia. Do najczęstszych błędów należy samodzielne podejmowanie prób napraw przy użyciu taśmy klejącej lub innych biurowych akcesoriów, które nie są przystosowane do celów konserwatorskich i mogą wyrządzić więcej szkody niż pożytku. Równie ryzykowne jest przenoszenie czy dotykanie obiektu bez rękawiczek ochronnych oraz transportowanie go bez odpowiednich opakowań i stabilnego podłoża. W codziennych sytuacjach łatwo też zapomnieć o podstawowych zasadach bezpieczeństwa: jedzenie i picie w pobliżu zbiorów, odkładanie obiektów w sąsiedztwie otwartych pojemników z płynami czy pozostawianie ich obok niezabezpieczonych pisaków i długopisów może szybko doprowadzić do nieodwracalnych zabrudzeń. Nieostrożne obchodzenie się z książkami – chwytanie ich za górną krawędź grzbietu, przechowywanie bez ochronnych obwolut czy otwieranie pod zbyt dużym kątem – także osłabia konstrukcję woluminów i przyspiesza ich niszczenie. Szkodliwe jest również prezentowanie dużych i ciężkich książek bez użycia odpowiednich pulpitów, klinów czy ekspozytorów, które wspierają grzbiet i zapobiegają deformacjom. Podczas fotografowania nie należy stosować taśm ani mas klejących do unieruchamiania stron z czasem mogą one pozostawiać trwałe ślady. Podobnie wszelkie foliacje czy oznaczenia należy wykonywać wyłącznie ołówkiem; długopisy i flamastry zawsze niosą ryzyko przebarwień. Niebezpieczne są także zakładki wykonane z barwionych materiałów, które mogą farbować lub odciskać wzory na kartach. Z kolei opakowania przygotowane z nieodpowiednich materiałów mogą

sprzyjać rozwojowi pleśni, powodować reakcje chemiczne, a nawet trwale przyklejać się do powierzchni obiektu. Wreszcie, syntetyczne koszulki zawierające plastyfikatory nie nadają się do długotrwałego przechowywania archiwaliów - mogą z czasem zniszczyć przechowywane w nich dokumenty.

Kolejną, nie mniej ważną dziedziną, którą można spotkać w trakcie służby jest zabezpieczanie materiału dowodowego w postaci fotografii pojedynczych lub nawet całych kolekcji, dlatego warto w tym miejscu przyrzeć się tym zabytkowym obiektom, zwłaszcza że powstają często na papierze.

Fotografie to obrazy powstające dzięki działaniu promieniowania, najczęściej światła, na materiały pokryte specjalną, światłoczułą substancją. Warto pamiętać, że słowo „fotografia” obejmuje bardzo szeroki świat technik i procesów, które prowadzą do powstania niezwykle różnorodnych i często unikatowych obiektów. Zdjęcia można klasyfikować na wiele sposobów - ze względu na technikę, rodzaj podłoża czy sposób ich wykonania. Z punktu widzenia ich przechowywania najważniejszy jest podział na negatywy i odbitki pozytywowe oraz na fotografie czarno-białe i kolorowe. Bez względu na to, jak zostały wykonane, wszystkie fotografie mają jedną wspólną cechę - są bardzo wrażliwe na uszkodzenia. To delikatne obiekty, które łatwo niszczą pod wpływem niekorzystnych warunków. Zbyt wysoka wilgotność sprawia, że warstwa obrazu może się rozmiękczać, a dodatkowo pojawia się ryzyko rozwoju pleśni i innych mikroorganizmów. Kiedy wilgotność jest zbyt niska, emulsja fotograficzna wysycha i zaczyna pękać oraz się łuszczyć. Największym zagrożeniem są jednak nagłe i duże zmiany wilgotności - to one najszybciej inicjują rozwój mikroorganizmów, które mogą spowodować poważne i trudne do odwrócenia szkody w zdjęciu. Wahania temperatury dodatkowo przyspieszają procesy niszczenia, działając jak katalizator²

Tabela 2. Czynniki szkodliwe wpływające na stan zachowania fotografii.

Uszkodzenia w związku z szkodliwymi warunkami przechowywania fotografii	
Wysoka temperatura	Niska temperatura
Infekcja mikrobiologiczna, zawilgocenie emulsji	Ryzyko wystąpienia infekcji mikrobiologicznej
Przesuszenie i łuszczenie się emulsji fotograficznej	Ryzyko pęknięcia emulsji fotograficznej
Wysokie RH	Niskie RH

Źródło: Opracowane na podstawie tabeli w temacie nr 4 Fotografia w dobrych praktykach w zakresie ochrony zabytków w instytucjach kultury.

Należy pamiętać, że optymalną temperaturą do przechowywania fotografii w warunkach ekspozycji jest temperatura w okolicach 20°C oraz wilgotności powietrza w okolicach 30-50%. Jedną z najskuteczniejszych metod długoterminowego przechowywania fotografii jest tzw. zimny magazyn, w którym utrzymuje się temperaturę zbliżoną do 2-4°C

² Tamże, s. 23-24.

i wilgotność względną w okolicach 30-50% RH. Niska temperatura znacząco wydłuża trwałość zabytkowych fotografii, jednak tego typu przechowywanie wymaga kosztownej infrastruktury oraz odpowiedniej izolacji i przygotowania obiektów. Fotografii nie należy umieszczać w zimnym magazynie bez wcześniejszego, właściwego przygotowania. W sytuacji kryzysowej, np. gdy kolekcja uległa zawilgoceniu z różnych przyczyn, proponowanym rozwiązaniem może być przechowywanie fotografii w temperaturze poniżej 0°C. I w tym stanie powinny być przechowywane i transportowane do miejsca przekazania zbioru do muzeum.

Praca z zabytkami jest odpowiedzialna i wymaga skomplikowanej wiedzy oraz umiejętności, aby nie wyrządzić szkody dla obiektu zabytkowego. Ponadto w każdym bezwzględnie przypadku należy konsultować wszystkie czynności z zabytkiem z osobami, które taką wiedzę posiadają. W przypadkach bieżących w każdej komendzie wojewódzkiej policji jest funkcjonariusz, który pełni rolę specjalisty i koordynatora w dziedzinie ochrony zabytków. Osoba ta zajmuje się sprawami związanymi z przestępstwami przeciwko zabytkom, ale również opracowaniem publikacji, nawiązywaniem współpracy z innymi instytucjami w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i która posiada odpowiednią wiedzę w zakresie ochrony zabytków.

Transport obiektów zabytkowych należy rozpocząć od dokładnego i skrupulatnego dokumentowania zbioru czy pojedynczego obiektu, jego stan zapisać w notatce urzędowej i sporządzić odrębny protokół przekazania oraz wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną. Jeśli chodzi o transport zewnętrzny poza instytucję, możemy zlecić przewóz wyspecjalizowanej firmie zajmującej się profesjonalnym przemieszczaniem zabytków. Jeżeli jednak z różnych powodów wykonywać ma tę pracę policja, to powinno być to wykonane z należytą starannością, ostrożnością według poniższych wskazówek.

Czynność przemieszczania zabytku możemy podzielić na kilka etapów takich jak:

- 1) planowanie całokształtu czynności,
- 2) opakowanie,
- 3) zabezpieczenie do transportu,
- 4) transport,
- 5) przekazanie właściwej instytucji pod opiekę.

Pakowanie, powinno pełnić rolę ochrony powierzchni. Powinniśmy stosować materiały amortyzujące, takie jak styropian, folia bąbelkowa, czy specjalne maty, aby chronić powierzchnie przed zarysowaniami i pęknięciami. Nie wolno piętrzyć obiektów, czyli układać jednego obiektu na drugi. Następnym elementem jest stabilizacja, czyli użycie elementów podpierających, aby zapobiec przesunięciom i zapewnić stabilność przedmiotu w bezpiecznym opakowaniu. Kolejnym elementem przygotowania do transportu jest oznakowanie opakowania, aby wskazać kierunek transportu i informować o kruchości przedmiotu. Elementem planowania jest wybór odpowiedniego środka transportu, takiego jak samochód ciężarowy, pociąg, czy samolot, w zależności od gabarytów i rodzaju przedmiotu oraz trasy, jaką ma obiekt pokonać. Zabezpieczenie przedmiotu w środku transportu, np. za pomocą specjalnych pasów i przegród, aby zapobiec przesunięciom i wstrząsom czy niekontrolowanym uszkodzeniom w wyniku poruszania się dzieł.

**Techniczny poradnik dla policjanta w zakresie postępowania
z przemieszczaniem, przechowywaniem, eksponowaniem obiektu zabytkowego.**

1. Nigdy, pod żadnym pozorem nie wolno opierać obrazów o siebie, jak i innych przedmiotów zabytkowych doprowadzając do niekontrolowanego tarcia i ewentualnych uszkodzeń w skali makro czy mikro uszkodzeń.
2. Każda zmiana warunków, każdy transport szkodzi. Zabytki z uwagi na swój wiek i stan zwykle wymagają pracy i przygotowań do ekspozycji. Warunki, jakie zapewnia się zabytkom powinny być w miarę możliwości stałe i niezmiennie – nie narażać ich na ekspozycje w niekorzystnych warunkach takich jak nagły wzrost czy spadek temperatury, wzrosty i spadki wilgotności powietrza.
3. Nie należy zawijać obiektów bezpośrednio w folię. Materiał do pakowania zabytku powinien być dobrany bardzo uważnie ponieważ zawijanie w worek foliowy obrazu czy wyrobów z metalu może doprowadzić do wzrostu wilgotności wewnątrz i rozwoju grzybów czy pleśni lub doprowadzić do przyspieszenia procesu utleniania materiału.
4. Należy chronić zabezpieczone przedmioty przed kurzem i brudem. Zabezpieczone przez policję przedmioty mogące stanowić zabytek nie powinny być wystawiane na działanie kurzu i brudu, który powszechnie jest obecny w codziennym życiu. Przechowywanie na parapecie czy szafie w pokoju służbowym nie jest prawidłowym zabezpieczeniem.
5. Należy unikać długotrwałego kontaktu przedmiotu – zabytku z opakowaniami z tworzyw sztucznych. Tworzywa sztuczne zwykle zawierają związki chemiczne, które mogą migrować do przedmiotu, który jest w niego owinięty i bezpośrednio wpływać na stan przedmiotu.
6. Grafiki i pastele, jeżeli nie są oprawione lub oprawa uległa zniszczeniu, należy przechowywać w pudełkach kartonowych.
7. Należy przechowywać zabezpieczone przedmioty w szafach drewnianych, ewentualnie skrzyniach.
8. Nie należy układać piętrowo obiektów. Piętrowanie obiektów jest oprócz niewłaściwego postępowania z uwagi na bezpośredni kontakt ze sobą przedmiotów z różnych epok, miejsc ale również stanowi zagrożenie uszkodzeń mechanicznych poprzez wywarcie nacisku na przedmioty najniżej położone.
9. Należy eliminować ekspozycję na światło dzienne. Działanie promieni słonecznych oraz zawarte w nim promienie UV mają działanie niszczące nie tylko na organizmy żywe, ale też na np. barwniki naturalne farb.
10. Obiekt zabytkowy powinien być jak najmniej mobilny. Po zabezpieczeniu przedmiotu ograniczać transport, ponieważ każdy transport jest bezpośrednią pracą z obiektem, przedmiotem, który podczas transportu może ulec uszkodzeniu.
11. Nie zmieniać gwałtownie warunków przechowywania. Wrażliwość materiału zabytkowego jest ograniczona. Eksponowanie zabytku jest zagrożeniem bezpowrotnego uszkodzenia całego obiektu lub jakiejś jego części.
12. Obrazy w trakcie transportu powinny być umieszczone w skrzyniach transportowych z przegrodami, zamocowaniami i odpowiednim materiałem wypełniającym,
13. Należy pamiętać, aby przewożone i zapakowane dzieła nie dotykały się wzajemnie.

Bibliografia

Akty prawne

- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 385).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (t.j. Dz.U. 2004 nr 202 poz. 2073).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów (t.j. Dz.U. 2008 nr 91 poz. 569).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (Dz.U. 2014 poz. 1240).
- Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2018 poz. 1609).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2019 poz. 1721).
- Zarządzenie nr 4 Komendanta Głównego Policji w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym z dnia 9 lutego 2017 r. (Dz. Urz. KGP z 2017 r. poz. 9 ze zm.).

Literatura

- Praktyczne rekomendacje i dobre praktyki w zakresie ochrony zabytków w instytucjach kultury. Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin”, Warszawa 2021 r.
- Przemysław Wojciechowski, praca doktorska pt. „Ochrona i konserwacja zasobu w archiwach państwowych w Polsce, pod kier. prof. UAM dr hab. Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Instytut Historii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.
- Sobucki W.: Konserwacja papieru. Zagadnienia chemiczne, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2016.
- Znaleźiska archeologiczne: problemy konserwacji, inwentaryzacji i przechowywania pod redakcją Katarzyny Zdeb, wyd. Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Warszawa 2018.

Internet

- <https://konserwacjafotografii.pl>